

Nr 2

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående den s.k. 80-procentregeln vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen.

(2:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 60 av herr *Ingvar Andersson m. fl.* samt II: 70 av herrar *Regnéll* och *Lothigius* har hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

**förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen
den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning
av skatt i vissa fall**

Härigenom förordnas att 2 § 1 mom. förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

1 mom. Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits. Avkortningen och restitutionen må dock tillhoppa icke överstiga sammanlagda beloppet av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten.

Vid fastställande — — — beräknat belopp.

Vid beräkning — — — hela krontal.

Enligt förordningen den 6 juni 1952 (nr 410) med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall äger fysisk person och oskift dödsbo åtnjuta

avkortning av påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt eller restitution av erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening. Avkortningen och restitutionen skall avse det belopp varmed påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiger 80 procent av den enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp varmed avdrag för allmänna skatter åtnjutits vid den ifrågavarande taxeringen (den s. k. 80-procentregeln). Avkortningen och restitutionen får dock aldrig inkräkta på de kommunala skatterna — allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel. Beträffande den statliga förmögenhetsskatten får denna aldrig nedbringas till lägre belopp än som motsvarar den skatt, som skall utgå på femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

För att komma i åtnjutande av avkortning eller restitution skall den skattskyldige inge särskild ansökan till länsstyrelsen i det län, inom vilket han taxerats till statlig inkomstskatt för det ifrågavarande taxeringsåret. Ansökan skall vara nämnda myndighet till handa före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret vid äventyr att avkortning eller restitution inte må beviljas. Om förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligger först efter utslag av kammarrätten eller regeringsrätten, skall ansökan inges inom ett år efter det kammarrättens utslag vunnit laga kraft eller regeringsrättens utslag meddelats.

Enligt de ursprungliga bestämmelserna om skattebegränsning fick skattekalkulationen endast gå ut över den statliga inkomstskatten och inte såsom nu även över viss del av den statliga förmögenhetsskatten. I proposition nr 359 till 1942 års riksdag uttalade föredragande departementschefen bl. a. att uppfattningen att förmögenheten såsom sådan medförde skattekraft oberoende av inkomsten och att således en förmögenhetsskatt skulle kunna belasta inte bara inkomsten utan också själva förmögenheten, lett till att alla förslag om maximering dittills avvisats av statsmakterna. Denna uppfattning fann departementschefen visserligen grundad i de fall, då belastningen av själva förmögenheten vore av övergående natur, men ansåg att läget blev ett annat vid mycket stora förmögenheter och då skattesatserna stigit till sådan höjd, att även vid normal avkastning förmögenheten mera permanent behövde tas i anspråk för skattens erläggande. Vid övervägande av det förslag till bestämmelser om skattebegränsning, som propositionen innehöll, hade departementschefen inte ansett riktigt att göra avsteg från principen, att skatt på förmögenhet kunde utgå oberoende av inkomstens storlek. Den begränsning som föreslogs lämnade därför den särskilda förmögenhetsskatten så till vida orubbad, att denna under alla förhållanden skulle utgå, även om på grund därav skattebeloppet inte kom att nedbringas till de 80 procent av den taxerade inkomsten, som i övrigt föreslogs såsom maximum.

Den nuvarande avfattningen av 80-procentregeln tillkom på förslag av 1949 års skatteutredning. Utredningen fann (SOU 1951: 51 s. 250) att något praktiskt hinder för att inbegripa den statliga förmögenhetsskatten i det belopp, som enligt spärregeln skulle kunna avkortas eller restitueras, inte syntes finnas. Enligt av utredningen inhämtade uppgifter från länsstyrelserna hade 80-procentspärren på grund av ifrågavarande inskränkning i vissa fall icke medgivit en begränsning av skatterna till 80 procent av inkomsten. Då detta varit avsikten med spärren och denna avsikt utan större olägenheter kunde förverkligas genom att skattereduktionen tilläts omfatta även förmögenhetsskatten, fanns enligt utredningens mening skäl för en sådan utvidgning av bestämmelserna. Vid utvidgningen måste dock fästas det villkoret, att förmögenhetsskatten inte därigenom nedbringades till lägre belopp än som motsvarade skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten. 80-procentspärren skulle nämligen i annat fall kunna leda till en rubbning av grunderna för den statliga förmögenhetsskatten.

Att skatterestitutionen inte får överstiga ett belopp, motsvarande — förutom kommunalskatten — skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten, sammanhänger med den i 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt givna s. k. reduktionsregeln. Normalt skall såsom beskattningsbar förmögenhet vid taxering till statlig förmögenhetsskatt upptagas den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet. Om emellertid för fysisk person eller oskift dödsbo den skattepliktiga förmögenheten överstiger trettio gånger ett belopp, motsvarande summan av den skattskyldiges enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda sammanräknade nettoinkomst för beskattningsåret, skall den beskattningsbara förmögenheten utgöra detta belopp, dock minst 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten. Reduktionsregeln innebär, såsom framhölls vid dess tillkomst (se SOU 1946: 79 s. 194), att då den skattskyldiges sammanräknade nettoinkomst understiger $1 \frac{2}{3}$ procent av den skattepliktiga förmögenheten någon ytterligare reduktion av förmögenhetsskatten inte erhålles.

1967 års bevillningsutskott avstyrkte ett motionsyrkande om en effektivisering av den i förordningen med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall upptagna 80-procentiga begränsningsregeln. Utskottet framhöll därvid (BeU 1967: 13) att denna regel sammanhängde med utformningen av den s. k. reduktionsregeln vid taxering till statlig förmögenhetsskatt, enligt vilken, om den skattepliktiga förmögenheten översteg 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten vid taxeringen till statlig inkomstskatt, den beskattningsbara förmögenheten skulle nedbringas till belopp motsvarande 30 gånger nämnda inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten fick därvid fastställas till lägst hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Förmögenhetsskatten kunde alltså inte genom tillämpning av 80-procentregeln ned-

bringas till lägre belopp än som följde av den berörda reduktionsregeln och detta i sin tur berodde på att förmögenheten som sådan ansågs ge viss skattekraft alldeles oberoende av om den årliga avkastningen av förmögenheten var ringa eller ingen alls. Ett tillgodoseende av motionärernas önskemål förutsatte därför en omprövning av förmögenhetsbeskattningen.

Motionärerna framhåller att förordningen om begränsning av skatt i vissa fall getts en sådan utformning att den inte alltid ger avsedd effekt. Detta beror dels på förekomsten av en kommunal fastighetsbeskattning som saknar anknytning till inkomsten, dels på att förmögenhetsskatten inte får reduceras till en nivå understigande skatten på 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten. Att i nuvarande kommunfinansiella läge inbegripa kommunalskatten i de skatter som skulle kunna bli föremål för reduktion finner motionärerna inte möjligt. Däremot anser de skäl tala för ett slopande av 50-procentregeln.

Motionärerna erinrar om att förmögenhetsskatten vid sin tillkomst motiverades med att förmögenhetsavkastning ansågs ha större skattekraft än annan inkomst. Syftet var sålunda att lägga en hårdare belastning på avkastningen, oavsett om man valde förmögenhetens storlek såsom norm för skatteberäkningen. Utan att ingå på bärigheten i detta resonemang och ändamålsenligheten i den valda beräkningsmetoden hävdar motionärerna, att metoden i ytterlighetsfallen leder till orimliga resultat. I varje fall gäller detta då avkastningen är mycket låg. Insikten härom har också lett till införandet av den s. k. 80-procentregeln. Enär det visat sig att denna spärr inte är tillräcklig för att undanröja obilliga verkningar, bör det vara angeläget att ge regeln en ändamålsenligare utformning.

Utskottet

Enligt 1952 års förordning med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall äger fysisk person och oskift dödsbo åtnjuta avkortning eller restitution av statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, i den mån de direkta statliga och kommunala skatterna sammanlagt överstiger 80 procent av den vid taxering till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med avdraget för kommunala utskylder vid nämnda taxering, den s. k. 80-procentregeln. Genom skattereduktionen får emellertid den totala skatten inte nedbringas till lägre belopp än som motsvarar — förutom de kommunala skatterna — skatten på hälften av den skattepliktiga förmögenheten.

Motionärerna framhåller att 80-procentregeln i dess nuvarande utformning i vissa fall inte medger den avsedda begränsningen av skatten och att regeln därför bör ges en ändamålsenligare utformning.

Som utskottet tidigare upprepade gånger framhållit skall enligt en bestämmelse i 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt den beskattnings-

bara förmögenheten alltid utgöra minst hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Detta sammanhänger med att förmögenheten som sådan anses ge viss skattekraft oavsett vilken inkomst en skattskyldig har.

Ett bifall till yrkandet i motionerna innebär att man med tillämpning av 80-procentregeln skulle kunna nedbringa förmögenhetsskatten till ett lägre belopp än som svarar mot skatten på halva förmögenheten och förutsätter därför en omprövning också av den berörda regeln i 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Kapitalskatteberedningen, som har att överse bl. a. förmögenhetsbeskattningen, har enligt sina direktiv att pröva i vad mån ändringar i denna bör föranleda justering av 80-procentregeln. Vid angivna förhållande saknas enligt utskottets uppfattning anledning bifalla lagstiftningsyrkandet i motionerna.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen avslår motionerna I: 60 och II: 70.

Stockholm den 27 februari 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Paul Jansson (s), Stadling (s), Annerås (fp), Karl Pettersson (m) och Johan Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), fru Holmqvist (s), herrar Vigelsbo (cp), Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Hammarsten (s), Josefsson i Halmstad (s) och Ahlmark (fp).

Reservation

av herrar Gösta Jacobsson (m), Karl Pettersson (m) och Magnusson i Borås (m).